

2026-10-26

Finansdepartementet
103 33 Stockholm
Finansdepartementet.registrator@regerin
gen.se
Kopia:
johann.ring@regeringskansliet.se
camilla.landberg@regeringskansliet.se

Hemställan om ändring av förordningen om det statliga personadressregistret (SPAR)

Svenska Bankföreningen hemställer att regeringen, i samband med den pågående implementeringen av EU:s penningtvättspaket, ändrar 6 § förordningen (2026:160) om det statliga personadressregistret (SPAR), eller gör annan författningsändring som bedöms lämplig. Ändringen bör medge att uppgift om svenskt medborgarskap och födelseort/födelsehemort får lämnas ut elektroniskt ur SPAR även till ansvariga enheter enligt den nya penningtvättslagen, för det ändamål som följer av kraven på kundkännedom i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1624 av den 31 maj 2024 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism (penningtvättsförordningen).

Bakgrund

Av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1624 av den 31 maj 2024 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism (penningtvättsförordningen) framgår att en ansvarig enhet vid identifieringen av kunden bland annat ska hämta in uppgift om kundens medborgarskap samt födelseort/födelsehemort (artikel 22.1).

Detta är en del av kundkännedomskraven i artikel 20.1. Om en ansvarig enhet inte kan uppfylla kraven på kundkännedom i art 20.1 ska den avstå från att ingå en affärsförbindelse eller avbryta en redan inledd affärsförbindelse.

I promemorian EU:s penningtvättspaket (Fi2026/01654), avsnitt 5.7 *Vissa frågor om kundkännedomsåtgärder*, berörs frågan och det konstateras då bara att ansvariga enheter inte kan få del av uppgifterna från SPAR, eftersom dessa enbart kan lämnas ut elektroniskt till myndigheter. I stället hänvisar promemorian till att kontroll av uppgifterna kan göras genom kontroll av en identitetshandling.

Såvitt Bankföreningen vet är pass den enda identitetshandling där dessa uppgifter framgår.

Med start den 10 juli 2027 kommer samtliga ansvariga enheter, både finansiella och icke-finansiella, att behöva ändra sina kundkännedomrutiner för att hämta in dessa uppgifter för samtliga nya kunder, samt verifiera uppgifterna. Samtliga ansvariga enheter kommer också att behöva uppdatera kundkännedomen på samtliga befintliga kunder avseende dessa uppgifter. Uppgift om medborgarskap och födelseort/födelsehemvist är inte obligatoriska kundkännedomsuppgifter enligt det nuvarande penningtvättsregelverket, vilket innebär att kundkännedomen på i stort sett alla befintliga kunder hos alla ansvariga enheter, både finansiella och icke-finansiella, kommer att behöva uppdateras.

Eftersom uppgift om medborgarskap och födelseort/födelsehemvist blir obligatoriska kundkännedomsuppgifter enligt penningtvättsförordningen måste en ansvarig enhet neka kunden att ingå en affärsrelation, alternativt avsluta en befintlig affärsrelation, om den ansvarige enheten inte får tillgång till uppgifterna. Det finns inget riskbaserat inslag i kravet.

För att inhämtandet och verifierandet av dessa uppgifter ska kunna ske effektivt och med så liten negativ påverkan som möjligt på potentiella och befintliga kunder, behöver regeringen säkerställa att detta ska kunna ske på ett effektivt sätt. För det stora antalet kunder kan problemet lösas genom att ansvariga enheter får digital tillgång till uppgifterna genom SPAR.

Det är angeläget att ändringen införs skyndsamt för att ge Skatteverket och ansvariga enheter möjlighet att anpassa sina respektive IT-system.

Konsekvenser

Uppgift om medborgarskap och födelseort/födelsehemvist är obligatoriska kundkännedomsuppgifter enligt art 20.1 i penningtvättsförordningen. Det finns inget riskbaserat inslag i kraven, vilken innebär att om en ansvarig enhet inte får

uppgifterna avseende en viss kund, samt kan verifiera dem, måste den ansvarige enheten neka att ingå en affärsförbindelse med kunden. För en befintlig kund måste affärsrelationen avslutas.

Enligt Bankföreningens uppfattning innebär den ordning som promemorian beskriver – att hämta in uppgifterna genom de id-handlingar där uppgifterna finns med – betydande praktiska svårigheter. Samtliga kunder, både nya och befintliga, måste då visa upp ett pass. Detta innebär en betydande administrativ aktivitet, där kunder måste visa pass i ett fysiskt kundmöte eller skicka in en vidimerad kopia till den ansvariga enheten. Det kan noteras att alla kunder inte har pass.

Detta riskerar att drabba enskilda kunder på ett sätt som inte varit avsett. Uppdateringen av kundkännedom på befintliga kunder utgör en särskild utmaning, där manuell inhämtning av uppgiften från kunden (till exempel med verifierad passkopia) är en särskild utmaning. Erfarenheten från tidigare anpassningar till utökade kundkännedomskrav visar att kunder är obenägna att svara på begäran om uppgifter samt att skicka in nödvändiga underlag. Till detta kommer att många kunder kan ha svårt att fysiskt ta sig till den ansvariga enheten för att verifiera sin identitet personligen.

Det finns således en betydande risk för att ett stort antal kunder, särskilt de med särskilda behov, hamnar i en situation där de får sin affärsrelation med ansvariga enheter avslutad, om ansvariga enheter inte får tillgång till automatiska verktyg för att fullgöra sina skyldigheter när det gäller verifiering av identitet.

Ett sådant utfall motverkar såväl syftet med penningtvättsregelverket som grundläggande principer om finansiell inkludering. Penningtvättsregelverkets syfte är att förebygga att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, inte att utesluta enskilda från grundläggande finansiella tjänster på grund av att en teknisk eller administrativ uppgift inte går att verifiera på ett ändamålsenligt sätt. Kundkännedomskraven går dock före rätten till konto med grundläggande betalfunktioner.

Regeringen behöver därför ta ansvar och medverka till att processen med att inhämta och uppdatera kundkännedom blir så effektiv som möjligt. Ansvariga enheter behöver få elektronisk tillgång till uppgiften om medborgarskap och födelseort/födelsehemort i SPAR så att uppgiften kan inhämtas därifrån för alla kunder som finns i SPAR.

Till stöd för förslaget vill Bankföreningen särskilt framhålla följande. Uppgifterna är offentliga och ansvariga enheter får med tillämpningen av penningtvättsförordningen ett legalt krav på att inhämta uppgifterna och behandla dem. Att göra uppgifterna elektroniskt tillgänglig för ansvariga enheter i deras

lagstadgade kundkännedomsarbete utgör därmed inte något principiellt avsteg från uppgifternas offentliga karaktär och en sådan lösning minskar risken för oproportionerliga konsekvenser för enskilda.

Kontaktperson på Svenska Bankföreningen är Sara Ekstrand,
sara.ekstrand@financesweden.se

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Sara Ekstrand